

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: **Dr. Franciscy Lajos.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromsoros petitsor ára 16 fill. Több-szöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szögig 4 kor., minden további szó 4 fill.

Két mandátum.

Egyhangu választással nyerte el a zsámbokréthi választó kerület néppárti képviselő-jelöltje, báró Kaas Ivor a kerület mandátumát.

Méltattuk már lapunkban több ízben báró Kaas politikai egyéniségének súlyát, képzettségének fényoldalait, jellemének tiszteletet keltő tulajdonságait. Ismétlésekbe esnénk, ha most újra mindazt kidomborítanánk, a mit közéletünk ezen kitünőségének tehetségeiről és nagy szabású tevékenységéről a napi események krónikása feljegyezhet.

Azt azonban meg nem állhatjuk, hogy rá ne mutassunk ez alkalommal arra a fontos szerepkörre, melyet Kaas Ivornak a néppárt soraiban ez idő szerint be fog kelleni töltenie.

Nagy harcra elegyedett most a néppárt és újabb nagy harcok várnak rá parlamenti szereplésének egész vonalán. Nem volna hű hivatásához és megtagadná létének alapjellegét ez a párt, ha szembe nem szállna minden olyan törvényhozási kísérlettel, mely a nép terheinek semmivel nem indokolható növekedését célozza. Ilyen kísérlet az ujoncok létszámának nagy arányú emelése, mely az épp most tárgyalás alatt levő katonai javaslatokban

előirányoztatik. Huszonegy ezer emberrel szaporítani az ujonc-létszámot akkor, midőn Európának első rendű hatalmasságai a katonai terhek csökkentésére fordítják igyekezetüket, olyan merénylet a nemzet teherviselési képessége ellen, minőt egy szegény ország meg nem kockáztathat.

Természetes ennél fogva, hogy a néppárt ezen javaslatok ellen teljes erejével harcba száll s ezen küzdelme annál jogosultabb, minél kevesebb kilátás van arra, hogy a nemzettől követelt nagy áldozatok fejében megadják a népnek azon könnyítéseket, melyek a hadi szervezet anyagi és társadalmi terheit elviselhetőbbé tennék.

Nem lehet tudni, milyen eredménnyel fog végződni a katonai javaslatok körül folyó parlamenti küzdelem, annyi azonban bizonyos, hogy a néppártnak a közel jövőben még számtalan nagy horderejű elvi kérdésben az igazságosság és méltányosság érdekei mellett lándzsát fog kelleni törnie. Itt van az új polgári perrendtartás tervezete, az uzoratórvény revíziója, a végrehajtási törvény novellaris módosítása, itt van a kiegyezési javaslatok komplexuma, mind oly nagy jelentőségű ügyek és kérdések, melyeknél a nép érdekeinek erőteljes kidomborítását a néppárt az ő legnemesebb parlamenti feladatai közé számítja.

Ilyen fontos kihatású törvényhozási feladatok és küzdelmek közepette egy olyan sokat tanult és tapasztalt férfiúnak, mint a minő a zsámbokréthi kerület új képviselője, a néppárt parlamenti tevékenységében való részvétele nyereséget jelent magára a pártra és azokra az érdekekre nézve is, melyek a szőnyegen forgó kérdések kedvező elintézésében rejlenek. Az ő éles megfigyelő tehetsége, finom gyakorlati érzéke kitünően fogja tudni értékesíteni a néppárti törekvések javára a parlamenti viták anyagát és a kulisszák mögött folyó érdekharcok tanulságait.

Őszinte örömmel üdvözljük ennél fogva Kaas Ivor bárót a törvényhozás csarnokában, a hova ideális lelkének legmegfelelőbb jeivény, a néppárt lobogója alatt vonul be.

Ugyanakkor, midőn a zsámbokréthi mandátum, mint jogos néppárti örökség új birtokosára átszállott, egy másik mandátum, a nyitrai üresedésbe jött Dr. Janits Imre, a nyitrai kerület képviselője megelégtelve a képviselőség szűkös dicsőségét, kinevezettette magát esztergomi közjegyzővé. Nem vesszük tőle rossz néven, hogy kézzel-lábbal törekedett ezen kinevezés után. A politikai esélyek kiszámíthatatlanok, azért a kinek jövője nincs biztosítva, jól teszi, ha nem a politikai pályán

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ TÁRCÁJA.

Pezsgő mámor!

Előesete: **Ollósi.**

A nyitrai ker. nőegylet műkedvelői előadása után tánevigalom volt a „Szarvas“ vendéglő szalodájában. Nagyon jó hangulatban mulatott az egész társaság. Mindenki dicsérte, és méltán, az egész családias n csak Ettáknak és Manciknak nevezett hölgyeket, a kitünő anglus Carlót, s a katonaságnak civilbe avanszírozott tagjait!

Az egész társaságban nem volt egyetlen egy idősebb nő vagy férfi; csak fiatalok és fiatalabbak voltak jelen.

Azok a férfiak, a kik már csak félig fiatalok, csontjaik régi rugékonyságának maradványaival járták a négyest, csak azért, hogy a lányok még fiatalabbnak látszassanak. Mindenki szeretett volna helyet foglalni egy-egy bájos Mariska, Pistike, Gabika, s egyéb „kák“ és kék“ szívében, de azok egy része már le volt foglalva, másik része pedig még nem volt kiadó.

Szünóra alatt az Ú-ra alakított asztalnál csakhamar nemcsak a pezsgő kedv, hanem a pezsgő ivás is általános lett s a társaság két pártra osz-

lott. A cosmopoliták pártjára, a kik Mum-ot, Veuve Cliquot-t és Heidsieck-et hoztattak, és a chauvinisták pártjára, a kik csak a hazai ipart támogatták és csak Törleyt, Littket, Hubertet és Tojtelt élveztek. Már pedig ezek is bátran ihattak volna a drága francia pezsgőket, mert az egész „cech-chet“ a bőkezűségéről általában ismert Gé-zay Sándor fizette — volna, ha ott lett volna.

Pezsgőzés közben egyik jó ismerősöm három tűz közé került. Jobbra egy gyönyörű fiatal menyecske, balra egy még szebb szende leány, szemközt pedig — a pezsgős üvegek, erősen tüzeltek a fiatal embernek úgy is pezsgő véret. Addig nézett majd az egyik, majd másik bájos szomszédnak a ragyogó szemébe, s addig lelkesítette önmagát a különféle cosmopolita és chauvin pezsgőkkel, míg végre mindezekről mámoros lett.

A mint ezt észrevettem, nehogy valami izetlenséget kövessen el magamhoz hívtam, és szemrehányásokat tettem neki, miért nem vigyáz? Nem látja, hogy kérdőre vonhatják a szigorú rendezők? Ő pedig az én jóakaró figyelmeztetésemre így felelt: Van Uraságnak fogalma arról, hogy mi minden történhetik egy „tőzgyökeres nyitrai liberálissal egy bálí pezsgőzés folyamán? Nincsen? No hát akkor engedje meg, hogy én lehető röviden elmondjam Önnek:

Ugy hiszem esütörtökön este történt, mindjárt penteken korán reggel, rögtön a mint a de-let elharangozták. Én egészen váratlanul, mert erősen föltettem magamban, egyik kezemben az esernyővel, a másik kezemben a napernyővel, a harmadik kezemben pedig a libacomball, átme-gyek a vikárius utcán föl az én harmademeleti szobámba, hogy ott kitisztítsam a fogaimat meg a csizmáimat, és hogy levelet írjak régen elhalt nagynénémnek. Alig állok, a mialatt lélekszakadva szaladtam, a házi asszonyomnak baloldali kályha-ajtójánál a szomszédasszony telefonált a tézta-gyűrődéskán, hogy a tejes bőgrében ismét három sündisznót talált, a melyek folyó évre, a keleti expresssvonattal a saint-louisi amerikai világkiál-lítási csillagászkongresszusra akarnak utazni!

Én természetesen azonnal átláttam a szítán mekkora veszedelemben van a keleti kérdés, ne, hogy Lamsdorf egész utazásának sikere esütörtö-köt mondjon, nyomban nyakon ragadtam a hor-dárt, villámgyorsan belemártottam még egyszer a tintába az orromat, beledobtam azt a néhány száz szilvagombócot, a mi még a harmadévi bankett óta megmaradt Veigel sánta szabólegényének a gyűszűjébe, és nővéremnek egyetlen fivérével bele-ültem a zobori omnibuszba, hogy atyám szigorú tilalma ellenére Komáromig hajókézzem!

keres boldogulást. Dr. Janits Imre is jól tette volna, ha bele nem veti magát a politikai élet hullámai közé, mert ily élvezetet csak független emberek engedhetnek meg maguknak.

Igaz, hogy kikötött egy meglehetősen jó révparton, de ez neki csak azért sikerülhetett, mert Bánffy idejében olyan szolgálatot tett a kormánynak és a liberális pártnak, a minőről kissé finnyásabb ember nem állíthatna ki maga számára bizonyítványt. Az 1895-iki mandátum Janits politikai jellemének, a míg csak él, kitörölhetetlen fekete pontja lesz.

Hisszük azonban, hogy a közhivatalnoki pályán, a hova most visszatér, az ő egyéni integritása csakhamar visszaszerzi neki azt a közbecsülést, melyet cseppet sem fényes politikai pályafutása alatt nélkülöznie kellett.

Örökségére sokan vágyakoznak, de mind olyanok, a kiknek nincsen erejük arra, hogy a kormánypárt hivatalos jelöltjével megmérkőzhessenek. Lesz ennél fogva duzzogás a liberálisok között az egyes frakciók jelöltjeinek visszautasítása miatt, lesz újabb alkalom a kedélyeknek egymástól való elidegenedésére, a mi felett mi nem sajnálkozunk, de képviselő csak az lehet ebben a zsidó és hivatalnok-kerületben, a kit hivatalosan jelölnek.

A néppárt, a központi vezetőségtől vett értesítés szerint, éppen a kerület fentebb említett jellegének ez idő szerinti túlsúlya miatt, ez alkalommal nem állít jelöltet. Majd jó idő, a mikor ebben a kerületben is újra kitűzhetjük a néppárti lobogót. Addig csak arra kérjük elvbarátaikat, legyenek szilárdak a párthoz való hűségben.

Es csakugyan a kötél elszakadt és az egész táncterem beleesett a tőrös csuszába! Ez azután rémítően bosszantotta a ministert, a ki örült módjára kiabált a rendőrökre, és alig fejezte be mondkáját a képviselőjelölt, a lángok már az épület szerháját nyaldosták.

En sem maradtam veszteg, azonnal leültem, az épen ott zenélő katonabandát gyönyörűen fölolvastam, a vén szürkelovát az istállóba visszaküldöttem, én magam pedig, mintha semmi sem történt volna, nyugodtan úsztam tovább.

Rövid idő múlva, mintegy félesztendővel később, hozám szalad a házmesternő, lenyal, leragaszt, és képzelje csak, a helyett hogy a levelet beledobná a postaszekrénybe, a szomszédasszonyok gyereke született, ezt szabályszerűen lebelegezteti, és az annyira elharapódzott járványos száj és körömfajásra való tekintettel egyenesen a bárendező bizottsághoz vitte! No hallja, volt ám annak a kereskedőnek rengeteg öröme, a mint meghallotta, hogy a borhamisításért már a negyedik kitüntetést kapta.

Engem a dolog természetesen rendkívül bosszantott, nyugodtan engedtem a fiakkert tovább ügetni, más harisnyát húztam, hamarjába eladtam az összes konyhadényeket, és végre-valahára kiszállottam a másik felin a gerenceséri hajóállomáson.

Ujjé! Uram Istenem! Az volt ám a rettenetes tolongás! Ugyan mi történt, kérde egy öreg szoknyától a Braun szálló portása, talán levágták a farkasdi hegyet? Természetesen, feleli nevetve

Lövés a sirdombon. Szeles körben ismert, tehetséges fiatal ügyvéd golyót röpített halántékába a halottak csendes pihenő helyén, anyja sírján.

Tragikum nincs ebben a végzetes elhatározásban egy szemernyi sem, de van benne megdöbbentő komorság. Nem a balsors súlya alatt tört össze a szerencsétlen; nem a csapások mostoha keze, nem fájdalom, nem emésztő bánat űzte őt a halálba, hanem az életnek az a sivársága, mely előbb kiüresíti az emberi szívet, hogy azt azután szétroncsolja. Eppen ezért nem áldozat az, a kinek élete azon a temetői sirdombon kialudt, hanem egyike azoknak a meghasonlott lelkeknek, a kik midőn eldobják maguktól az életet, inkább megdöbbentő csodálkozást, mint részvétet keltenek a sorsuk iránt.

És valóban, a mily hatalmasan belemarkol az emberi részvét érzéseibe a megroskadás az élet terhei alatt, oly érintetlenül hagyja a száználom melyebb fekvésű rétegeit az életuntóság.

Nem kopár avaron, hanem szép virányokon vezetett ennek a fiatal embernek az útja. Ifjú korában talán küzködött, a míg mint kész ember az élet síkjára kiléphetett. De azután úgy szólván küzdelem nélkül jutott szép állásokba, melyek neki gondtalan, úri megélhetést biztosítottak. Csendes, nyugodt természeténél fogva kedvelt volt a társadalmi körökben, férfias szépsége megnyithatta volna neki az utat azokra a mezőkre is, a hol a hymen rózsái teremnek. Ő azonban ezektől a mezőktől idegenkedett.

Evezni kezdett a magános élet szigetei felé. Pedig nem való ez annak, a kinek lelkét valamely nagy életcélnak a szeretete be nem töltötte. Az emberi szívnek örömei kellenek. S örömeiket számára vagy a családi élet boldogsága terem, vagy a közpálya ideáljai. Vannak, a kik mind a két forrásból merítenek, mások csak az egyikből, vagy a másikkól, de teljesebben. Mindezek az életnek meg vannak nyerve, mert élvezik a tiszta örömei gyönyöreit. Ez az élvezet bár örömmel van megkeverve, megtartja beuók a lelket, az erőt.

De jaj annak, a kit sem az élethivatás szeretete nem hevít, sem a családi tűzhely bűbája nem vonz. Elveszett egzisztenciák azok, a kik szívöket kiszáradni hagyják és az örömtelenség tarlóin próbálják felütni az élet sátrát.

a tormosi fodrász, mialatt két malac koresolyázott végig a borotvaszíjjan.

Eljenek az agráriusok, az ultramarin és a hálósapka! kiáltotta közbe egy gázlámpaoszlop, és bums, halomra dőlt össze-vissza minden.

Jóbra a bizottság, balra a toronyóra, elől a Nánán, hátul a veterán, — no csak annyit mondok, majdnem agyonröhögtem magam.

Alig volt a közgyűlésnek vége, a kutya azonnal ugatni kezdett, anyira, hogy mindenki azt hitte: az angolok bevonulnak Tarnavaalba. De dehog! Ördögöt sütött ki a nap! Alig mult el két perc, vagy mondjuk legfeljebb három nap, föluzzák a függőnyt, és ott látom Stuart Mária szerepében Rooseveltet! — No — mondja erre az öreg sarkí kofa, — a miatt a csepp villanyos világítás miatt biz' én nem adom olcsóbban a pattogatott kukoricát. — Természetesen — feleli rá Dr. Fuser a fogorvos, a ki épen egy alvó komfortáblis-lónak a négy zápfogát akarja egyszerre kihúzni, — nénemasszony azt hiszi, hogy mert Napoleon meghalt, hát minden vén asszonynak szabadjegyet ad a tormosi államvasut? Ekkor azután ideje volt, hogy meneküljek. Hajtson gyorsan a kórházba — mondom a vitorlahajó kormányosának — máskülönbben elég az egész almás-rétes. Azután még egyszer jól megráztam a suszterinast, hogy a borsó csak úgy hullott belőle, gyorsan lezártam a mosó teknőt, bedugtam a szivar-táskámba és lefeküdtem aludni. A mint másnap délelben korán reggel fölébredtem, halva találtak a tenger fenekén!

Ezekből kevés haszna van a társadalomnak, mert vagy leköti őket az önzés, vagy megterti kedvöket az élet sivársága. Örömtelen szívök vergődésének sokszor véget vet egy-egy eldördülő lövés . . . .

Városi közgyűlés

1903. január 28-án.

Dr. Rudnay Sándor tényleg bucsut mondott már 28-án a polgármesterségnek és a közgyűlésen az elnökséget Faschler Ferenc városi tanácsnoknak engedve át, 14 napi szabadságot kért. — 14 nap mulva már alighanem nyitrai országgyűlési képviselő lesz.

Faschler Ferenc vár. tanácsnok a polgármesternek távollétét azzal mentette, „hogy el van foglalva”, s erre egy közbeszólo hozzátette: a programbeszéd be- tanulásával!

Faschler városi tanácsnok a közgyűlést megnyitván, mindenekelőtt bejelentette, hogy városi kántornak Sztraka Pius lett megválasztva. Azután az interpellálók- kat hivta fel jelentkezésre.

Ezen címen Horvát Sándor igazgató jelentkezett s védelmébe vette a nyitrai gimnáziumnak s tanári ká- rának jó hírnevét, valamely előbbi közgyűlésben történt kritikákkal szemben. Kiemelte a tanulók számának szá- porodását, s a tanerők megfelelő voltát, valamint a szin- házi látogatásokra vonatkozó tilalmat, s azon helyes intézkedést, hogy az erkölcsrontó daraboknak betiltása vagy mellőzése iránt felhívást intézett a megyei színi választmányhoz. Nagyon természetes, hogy nem beszélt arról, hogy az év elején a beiratásoknál miért ré- szesültek előnyben a róm. kath. gimnáziumba felvétel- nél a zsidók, a katolikusok rovására? A jó hírnevvel nem hozhatta kapcsolatba a Bánffy- emléktábla lapsut! S ha nagy pathosszal kivágta, hogy ő nem szereti a sallangos professort, bizonyosan hozzágondolta, hogy van- nak sokan, a kik nem szeretik a sallangos főigazga- tót sem.

Mérey Lajos helyeselte a színházi kérdésekben felhozottakat, de még azt is kívánta, hogy a tilalom át- hágóit szigorúan büntessék.

Ezután áttértek a napirendre. — Élénk vitát kel- tett az Erzsébet-út külső szakaszának, a temető- és a mező-utczának zabori gránitkövel való burkolása iránt tett tanács-javaslat.

Ezen kövezési munka összesen kerek 160,000 ko- ronába fog kerülni, mely összeg oly módon lenne elő- teremendő, hogy a város a vasuti áruforgalom után akar vámot szedni. Még pedig mindazon áruk után, melyek a nyitrai vasutállomáson akár behozatnak, kár elküldetnek. — A holt áruk után métermáz- sánkiut 1—2 fillér, élő állatok után 4—8 fillér vám szedetnék. S minthogy a forgalom, az 1899., 1900. és 1901. évek átlaga szerint évenként 1,100,000 métermázsát tett ki, a városi tanács évenként 18000 koronára teszi a a jövedelmet, mely a 160,000 korona törlesztésére ele- gendő lenne.

A tanács a beérkezett 5 pályázó közül a kis- sebesi gránitkőbánya részvénytársaság ajánlatát java- solta elfogadni, mert ez a legolcsóbb, a városra legelő- nyösebb és ugyanazon vállalati cégnek eddig itt teljesi- tett munkái ellen nem volt kifogás.

A kis-sebesieket (Glasner-Morton) melegen aján- lották dr. Kállai Armin és Juhász Sándor, a kereskedők érdekében felszóllaltak Bockhorn és dr. Jelének, némely részletkérdésre felvilágosítást kért Mérey Lajos.

Faschler Ferenc elnöklő tanácsnok alapos tájéko- zottsággal adott minden felszóllalónak kellő fölvilágosi- tást. Meglátszott az ő beszédjén, hogy az ügyet lelki- ismeretesen tanulmányozta, s az ő tapintatos vezetésé- nek köszönhető, hogy a tanács javaslata el is fo- gadtatott.

A kávéházi iparról szóló városi szabályrendeletet két irányban javasolta módosítani a városi tanács.

Az egyik módosítást az összes itteni kávéházak kérték, hogy t. i. engedjék meg neki a kávéházakat, reggeli 3 óráig, mint általános záróráig nyitva tartani.

A másik módosítás szerint a kávéházak eddigi száma kettővel emelendő, vagyis 8 helyett 10 lenne en- gedélyezendő.

A képviselő-testület mindkét javaslatot egyhan- gulag utasította el.

A bércsoesi ipar kérdésében elhatározta a képv. testület, hogy ezentúl minden május 15-től egészen ok- tóber 15-ig egy-egy kötfogatfi bércsoesinak a városháza előtt kell a kereső közönség rendelkezésére állani. (De nem ingyen flakkerezés céljából.)

A városi 1901. évi zárszámadásokat a megyéhez terjesztik fel jóváhagyás végett.

Dr. Kállai Armin egészen naivan kérdezte, hogy miért terjesztetnek föl ezen 1901. évi zárszámadások 1 évi késedelemmel? Mintha nem tudná, hogy azért, mert dr. Rudnay Sándor volt a polgármester!

Majd ha más lesz a polgármester, akkor a me-

g yelében is több lesz a bátorság meg az akarat, és a t. várcsátják is jobban fognak érdeklődni.

A napirendnek többi tárgyait is néhány perc alatt letárgyalták, de valóságos megdöbbenést keltett azon ténnyel, hogy a gázvilágítást ellenőrző bizottságot egyetlen egyszer sem hívták össze ülésre.

No ez nagyon gyönyörűsége ellenőrzés és nagy-szerű közigazgatás!

Ujabb nemzetiségi bűnpör Nyitrán.

Az egész elmúlt héten nagyszabású nemzetiségi bűnpört tárgyalt a nyitrai törvényszék fenyítő osztálya.

A terem általában mindennap zsúfolásig megtelt, ami állandó élénk érdeklődésről tesz tanúságot.

A vádlottak is ritka egyéniségek, t. i. Markovits Rezső dr. vágújhelyi ügyvéd, ennek testvére dr. Markovics Gyula ugyanottani orvos és Csulik Lajos, lutheranus lelkész.

Érdekes összehasonlítani e pört azon tárgyalással, mely mintegy egy hónappal ezelőtt ugyanott ment végbe, t. i. Valasek bűnpöre.

Míg Valasek egy megtört csendes, öreg embernek benyomását kelti a nézőben, akiben eselődik a kíváncsiság, s arra a meggyőződésre jut, hogy Valasek nem okozója a verbói nemzetiségi mozgalomnak, hanem produktuma: addig egészen más szemmel kell nézni a mostani vádlottakat. Evőteljes, majdnem athleta alakok tele energiával fiatalos erővel, kiket csakugyan méltán illehet a vád, hogy a vágújhelyi nemzetiségi mozgalomnak okozói.

Összintén szólva, mi ez emberanyagot nem tartjuk alkalmasnak arra, hogy politikai megszármazottakra vigye őket. Amiket elkövettek, annak élet lehetett volna venni ügyes és tapintatos közigazgatási tisztviselő alkalmazása által. Ha méltányos, okos vármegyei közegek kerültek volna a járásba, kiknek céljuk volt volna megnyerni a népet, akkor a Markovics-féle alakok sohasem érvényesülhettek volna a kerületben.

Végül, ha az utóbbi választás alkalmával, nem egy népszerűtlen embert erőltettek volna a kerületre, amilyen pl. Vietorisz Miklós, hanem mondjuk a nép előtt valláskülönbség nélkül becsült embert pl. Jeszenszky Béla járásbíró lép-tetik fel, akkor ez olyan ügyes sakkhúzás volt volna Markovics ellen, hogy falra borsót hánytak volna beszédekkel.

Természetesen ezzel nem azt akarjuk mondani, mintha a hatóságok balfogásai egyesek okozói volnának a nemzetiségi mozgalomnak a vármegyében: de legalább tápot adnak panaszaiknak, úgy hogy a demagógok csak egyszerűen ráteszik kezüket a sebes helyre és a nép azonnal felkiált, hogy fáj.

Ez az okból nem látunk benne politikai raisont, ha ezeket az igazító elemeket ilyen szenikus körülmények között bíróság elé viszik és elítélik. Csinálnak belőlük mártyrokat, nemzeti vértanúkat s még nagyobb ellentállásra készítetik az általuk vezetett népet, mint eddig. Már Deák Ferenc mondotta utolsó híres beszédeiben, hogy nincsen veszedelmesebb ember mint a mártyr.

S hozzá, ha még ilyen aggályos körülmények közt inszenált perről van szó. Mert kik a főterhelő tanúk? Egy segédjegyző és három zsidó, kik egyhangulag, mintha betanulták volna ledarálják a mentőtanuknak szemébe, hogy ezt és ezt mondotta az egyik és másik vádlott.

Az egész úgy nagyon alkalmas arra, hogy a kir. ügyésznek létrául szolgálhasson felfelé, ki a per folyama alatt ügyeszkiz kihasználja előnyös helyzetét, de vajjon meghozza e nekünk a békét, és vajjon megnyeri-e a revoltans lutheranus elemeket a magyar haza iránt való ragaszkodásnak, az már más kérdés.

Mert olyan kérdéseken nyargalni paraszt-tanukkal szemben, hogy vajjon úgy mondotta-e a vádlott: szlovenszká národná sztrana, vagy pedig: szlovenszká národnoszná sztrana — és erre fektetni a súlyt egy bűnpörben, az nekünk, nyitraiaknak érthetetlen. Rám azt a benyomást teszi, mint Swift Jonathan szatiraja, melyben két nemzetet veszít össze egymással azon kérdés felett, hogy vajjon a vastagabb, vagy pedig a vékonyabb végén kell-e feltörni a lágy tojást.

Mi azt hisszük, hogy a jövőre való tekintettel Markhot Gyula egy ügyes és diplomatikus főszolgabíróval sokkal sikeresebben oldaná meg a kérdést, mint a fenyítő törvényszék. Egy főszolgabíró, olyan zsánerből, mint pl. a most magasra emelkedő dr. Rudnay Sándor, egy félév alatt kirántaná az agitátorok alól a gyékényt.

A bűnpör vádja a következő:

Markovics Rezső dr. ügyvéd, az 1901-ben megtartott képviselőválasztások alkalmával fellépett tot nemzetiségi programmal. Ezen alkalomból Lubinán és Botfalun megtartott programbeszédében igazító kifejezéseket használt a magyarság ellen. Bátyja, dr. Markovics Gyula orvos és Csulik Lajos ev. ref. esperes ajánló beszédeikben ezen kifejezéseket megismételték. Ezen beszédek tartalmából a vád a következő pontokra szorítkozik: „Minek az a magyar nyelv, mikor ti nem értitek! Adnak nektek magyar nyelvű hivatalos iratokat, végzéseket és adókönyveket, hogy ne tudjátok meg azt se, miért fizetitek keservesen megszerzett garasaitokat. Anyakönyveink eddig rendben voltak, most, midőn millióinkba kerülnek, a cigányokkal és zsidókkal együtt, mint kutyákat vezetnek be mindnyájunkat. De csak válasszatok meg engem, akkor közös erővel oda fogunk hatni, hogy mindez másként legyen s hogy a tótok úgy igazságot le a magyarokat, miként azok bennünket mostanáig leigáztak. Nem tűrhető, hogy a kormány és a magyarság továbbra is lábbal tiporja ezt a szegény tót népet.“ Ezen vádat hallván a vádlottak, nagy megütközéssel minden szavát tagadásba vették.

A tárgyalás egy egész hetet vett igénybe. Elnök Mazóly Antal, kir. táblai bíró, bírák Miklóssy Arthur és dr. Tejfalu Béla. Védő Fajnor szenci ügyvéd, ki gyakori és bőbeszédű felszólalásaival nem egyszer kihozza a tapintatos elnököt ismert flegmájából. Chudovszky ügyész és Fajnor védő közt gyakori összekoccanás történt. A vád és védőbeszéd jövő kedden lesz a megyeház nagy termében.

Levelezés.

Mocsanak, 1903. január 27.

E hó 17-ike óta missiónk volt. Hívei javán, lelki üdvén munkálkodó lelkipásztorunk a 3 év előtt oly fényes eredménnyel működő missió megújítását látta célszerűnek, jónak, üdvösnek. És méltán!

A 3 év elmúlt. Mi ez az idő tengerében? Röpké percek és mégis elég arra, hogy a 3 év előtti missió nyomai elmosódjanak.

Négyen valának a lazarista atyák: Beran József, Hrebik Izidor, Láng Antal és Lollok József. Előbbi három tót, míg Lollok atya magyar szent beszédeket tartott.

Vasárnap e hó 18-án 9¹/₂ órakor vonultak be a plebániáról, díszes körmenettel a templomba, a hol átvették az esperes-plebanostól a főpásztori engedélyt a missió megtartására. És rövid ima után megensdült az első szentbeszéd és utána naponta kétféle a nagy templomban, a tót ajkú híveknek és mindennap délutánján 5¹/₂ órakor a magyarok részére a kápolnában.

Mely hang? mi erő? mi isteni adomány nyilvánult e beszédekben!

Elmém, mely elbűvölve csüggött e szavakban, szívem, mely még dobbanását is halkítja, hogy annál jobban vegye be az ígét és lelke eltelte egy természetfölötti érzeménnyel, melyhez hasonlót csak 3 év előtt éreztem. És most hogy az elszenderült érzet az avatott mester első kézlegységére feltámadott, újra elfogott minden érzelem, újra hevült az isteni szikra, mely már a közöny hamuja alatt elalvással fenyegetett; visszatért a földfeletti élvezet, mely csak akkor fogja el lelkünket, a midőn igazságokat hallunk, igazságokat, melyek messze túlmagasan szárnyalják felül a köznapi élet talmi szőlőmait.

Es ha vegyült valami fájós érzet e napokban lelkünk örömeibe, ez csak az volt, hogy templomunk már kicsi. Száz egynéhány esztendeje, hogy épült, s ma már nem képes befogadni a hívők seregét.

Ilyenkor érezni szűk voltát, a midőn az isteni kegyelem ily megnyilatkozásának hallgatására seregesen tódulunk az Isten házába.

Mások még azt is fájlalták, hogy az idő és helyszabta korlátok nem engedték, hogy minden szent beszédet hallgassanak, mert épen a viszonyok kényszer helyzete úgy parancsolá, hogy párhuzamosan, egyidőben tartassék esténkiut a magyar és tót beszéd.

De mégis lehetne a reggeli órákban időt a tót beszédet is meghallgatni. S a ki tette, nem bánta meg.

Mert a ki hallotta Beran, Hrebik és Láng atyák beszédeit, elfelejtkezett sovínizmusáról, s kéjes lélekkel zárszólta azok szépségeit, megdöbbsent az azokban nyilatkozó erőből; megrendült lelke a hangoztatott igazságnak meggyőző voltától és bámulattal telt el a gyakorlati élettapasztalat azon óriási kincsés tárháza felett, melyet e világ-

tól elvonult, annak kórságait megvető szerzetes atyák, itt előttünk kitértak.

Valóban találóan mondá a missió atyák nestora:

„Nem mi beszélünk hozzátok édeseim, hanem általuok a Szent lélek kegyelme.“

Ő mondta azt! Lollok atya. E névnel megállapodnia kell a katolikus léleknek. E név gondolkodásban kell hogy ejtsen minden lelket. E név egy eszme, mely nem e földön termett.

A ki ismeri, a ki tud róla, — annak e pusztá név elég.

Nem szorul ez gyöngé tollamra. Híu törekvés magamforma halandónak erről szólni. Érezni, azt lehet, de elmondani nem. Nincs is reá hazánk igaz katolikusai között szükség.

De látni kell őt. Látni, mert még tudni róla, ez nem elég. És hallani. A tisztos patriarkális alak, örökké derült mosolyával; lágy, a szivekbe lopódzó szelid hangjával, már egy pár szava után lebilincseli egész valónkat. És e langyfuallatu szó, dörögni is tud ha kell; a metsző gúny borotva élével hasít, ha szükségét látja s legott könyvekre indit, önmaga is elérzékenyülven.

Es a mit mond!

Nem beszél, lelkét tárja elénk; nem szókol, meggyőződését közli velünk. Keresetten egyszerű szavában, az igazság ragadja meg lelkünket, és rövid, látszólag ismételt mondatai a mely, élettapasztalt szellem bölcsességének burkát képezik.

Es egész lényén át elvonul a Krisztusi szeretet.

Hallottam, szebbnél szebb beszédeket. Lelkesültem művészi szónoklatokon, de olyat nem hallottam és tudom nem fogok hallani hozzá hasonlút soha, mint azt a pár szót, melyet Lollok atya búcsúszónoklata befejeztével mondott:

„Isten veletek!“

Hát e két szó átjárta az ember minden idegszálát, megrezgette sziveinket.

Sirtunk, hogy már elmegy, és a köny nem a fájdalom könye volt, sirtunk, mert ez nekünk kéj volt, sirtunk, mert láttuk az ősz aggastyán elérzékenyült arcán, hogy igazán az ő szerető szive mennyire óhajtja, kívánja, hogy: Isten legyen velünk.

Soha sem látott bennünket ezelőtt! Nem is fog látni többé és a hang, melylyel Istent nekünk és bennünket Istennek ajánlott az igaz szeretet hangja volt.

Isten veled! fenkölt lelkü agg atyánk. Isten veletek lángbuzgalmu társai. Légyen áldott működétek és termő talajban keljen a mag, melyet elhínteni igyekeztetek.

Neked pedig lelki pásztorunk, ki ezt részünkre eszközléd, légyen hála és fizesse meg ezt neked a jóságos Isten.

Egy a nyájból.

Ujdonságok.

Kinevezés. Fáy Adrienne a galgóczi állami óvodához óvónővé neveztetett ki.

Személyi hick. Kray István, a pozsonyi kir. tábla főügyész helyettese Nyitrára érkezett. — Ajtich Horváth Dezső, dr. Kovács Pál és Trubinyi János orsz. képviselők, kik a zsambokréthi képviselő választásnál részt vettek, január 30-án városunkon keresztül utaztak Budapestre.

Halálozás. Kis-Tapolcsányból a következő táviratot vettük: Spreder György nyugalmazott főhercegi tisztartó, 60 éves korában január 31-én reggel meghalt. Temetése holnap délután lesz. A megboldogult köztisztvisletben állott nemesak Bars megyében, de messze még annak határára is tul. Esete általános részvétet kelt. Béke poraira! — Hulényi Józsefné szül. Hlavaty Katica több napi súlyos betegeskedés után e hó 23-án gyermekágyi lázban elhalt. Temetése e hó 25-én volt meg, nagy népsokaság kísérté utolsó útján. Őt serdületlen árva kénytelen nélkülözni jó, gondos, szerető anyát; Hulényi József rudnói kántor tanító a boldogultban nejét vesztette el.

A kath. kör vigalmi bizottsága által február 1-jére — mára — hirdettet műkedvelői előadás közébejött akadályok miatt, nevezetesen egyik főszereplőnek komoly megbetegedése miatt, bizonytalan időre elhalasztatott. A zártkörű táncmulatság azonban megtartatik és esti 9 órakor veszi kezdetét.

A nyitra-zsámbokréti kerület új képviselője *Báró Kaas Ivor* pénteken délután Nyitrára érkezett, a hol látogatásokat végzett. Tisztelettel a püspök úr ő méltóságánál, meglátogatta a főispánt, alispánt, a káptalan tagjait, a törvényszék elnökét és még néhány honorációt. Báró Kaas Mihály József apát-kanonok vendégszerető házában szállott meg. Tiszteletére a házi úr tegnapi éjszaka ebédet adott, melyen résztvettek: Dr. Bobok József, Mérey Lajos, Horváth József, Nemecsek Ferenc, Kutvaszer István, Dr. Tóth János, Dr. Dudek János, Kubinyi Endre, Dr. Franciscy Lajos, Puchovszky Balint, Belák József, Turcsin István. Ebéd alatt a házi úr lelkes tóztában, szívből fakadó ékes szavakkal köszöntötte fel az új képviselőt, a néppárt kiváló bajnokát, a kinek parlamenti szerepléséhez a párt teljes joggal nagy reményeket fűz. A szép felköszöntőre Báró Kaas hosszabb beszéddel válaszolt, melyben remekül festette azokat a küzdelmeket, melyek a multban folytak le, de hatásukat a jelenben, a zsámbokréti egyhangú választásban éreztették. Az illusztris társaság gyönyörrel hallgatta a szónokot, ki már ezzel az egy beszéddel is az ekesszólás mesterének mutatta be magát. Igen talpraesett felköszöntőket mondtak még dr. Bobok József és dr. Tóth János, a kik szintén az új képviselőt elítették.

Az ebéd vége felé dr. Kramolin Viktor főispán és Sándor Géza törvényszéki elnök tettek látogatást báró Kaasnál. A házi úr kérésére mind a ketten bementek a még asztalnál ülő vendégek közé, a hol a főispán gyönyörű tóztát mondott báró Kaasra, elítélve őt, mint a magyar hazafiság egyik fényes nevű előharcosát, a kit ő, ha politikai elvei el is választanak a szótól, de egyesítik őt vele nemzeti törekvései, tiszta hazaszeretetének nemes küzdelmei. A főispán szavai a vendégtársaságra jó hatást tettek, bennünket pedig megerősítettek abban a meggyőződésben, hogy dr. Kramolin Viktor a politikai tapintatnak és ügyességnek nagy művésze. Előzőleg Kubinyi Endre a főispánra és a törvényszéki elnökre, azután szellemesen válaszolt Sándor Géza majd nagy hatással gr. Dudek János és Horváth József a főispánra, végül pedig szokott szellemes modorban Mérey Lajos gyönyörködtette a társaságot remek szónoklatával. Ebéd után báró Kaas még rokonait a Zerdahelyi családot látogatta meg s azután a 1/2 órai vonattal Budapestre utazott.

A nyitrai kath. közművesek művelődési és segélyező egyesületének 1903. évi január hó 25-én tartott tanácsalmi estélyén az egylet céljaira felülkelték: Engel József 10 k., Tomascsek János építész 9 k., Belák József 2 k., Schmith N. malatagyári igazgató 4 k., Kiacsek Ferenc 2 k., Neugebauer Nándor 2 k., Schön Károly 1 k., Kratochvila Antal 1 k. és Rippa Gottlieb 1 k. Összesen 32 kor.

Képviselő-jelölés. Néhány szabadalvú korifeus f. hó 29-ére a város polgárságát értekezletre hívta össze, hogy a Dr. Janits Imre ki-nevezésével megüresedő nyitrai mandátum ügyben tanácskozzanak. Megjelent mintegy 50 választó, ezek között egynéhány ellenzéki ember is a polgárok sorából. A papságból senki sem volt jelen. Az értekezlet közfelkialtással Árpássy Imrét választotta meg elnöknek, a ki rövid néhány szóval előadva az értekezlet célját, a nyitrai választó-kerület szabadalvú képviselőjelöltjeit Dr. Rudnay Sándor nyitравárosi polgármestert ajánlotta. Az értekezlet az elnök előterjesztését magáévá téve, Dr. Rudnay Sándort küldöttségileg hívta meg körébe, a ki megjelenve a jelöltség elfogadására késznek nyilatkozott. E szerint a szabadalvú párt jelöltje Dr. Rudnay Sándor polgármester, a kinek eddig még nincs ellenjelöltje, s minthogy a néppárt ez alkalommal nem megy bele a választási küzdelembe, előreláthatólag nem is lesz.

Megyei virilisták. Nyitramegyének a folyó 1903. évre szavazati joggal bíró virilistái között első helyen ő méltósága Bende Imre püspök úr áll, 97,589 kor, 64 fillér adóval, utolsó helyen Roszival János kis-váradi földbirtokos, 687 kor, 20 fillér adóval. A virilisták között van: 26 mágnas, 32 lelkes, 42 ügyvéd, 10 orvos, 4 gyógyszerész, 6 bíró, 5 gazdász, 4 iparkamarai tag, 4 közjegyző, 1 körjegyző, 113 zsidó! Vannak olyanok, a kik két törvényhatóságnál birának jogosultsággal, például gróf Erdődy Ferenc, gróf Pálffy József, báró Edelsheim Gyulay Lipót, Odescalchi Géza herceg, Dr. Pantocsek József, Rakovszky Antal. Ezeket föl kell szólítani, itt-e akarják gyakorolni jogukat, mert ha nem, a póttagok jönnék helyükbe. — Vannak olyanok is, a kik még nem fizetik az adót 2 év óta, s így virilisták törvény-

szerűen nem lehetnek, péld. Rudnay Alajos bajmóci prépost, Blum Sándor bécsi lakos.

Öngyilkosság. A mult héten nagy fel-tűnést keltő öngyilkosság történt Nyitrán. Dr. Guttvil Pál városi ügyész és a nyitrai takarékpénztár váltóü. yvéde f. h. 29-en a városi temetőben anyja sírján agyonlőtte magát. Tetteinek oka ismeretlen. Temetése szombat délután ment végbe.

A zsámbokréti választás. A mióta a néppárt megalakult, a liberalisok a legképtelenebb vádakkal illették, de különösen két váddal akartak hatni a gondolkodni nem tudó tömegre és pedig, hogy a néppárt pánszláv és felekezeti párt. Az első vádra a választ megadták az országos néppárt vezére a parlamentben, de megadta a puchói választás is, a hol a néppárt az ő illusztris jelöltjét inkább bukni engedte, semhogy a pánszlávokkal paktáljon. Nem így gondolkodik a liberalis párt, a mely szívesen elfogadja a támogatást akárkitől, csak célra vezessen. Szóval a puchói mérkőzés után csak hülye vagy rágal-mazó ember mondhatja, hogy a néppárt pánszláv érzelmi.

De a felekezeti vádjára is csattanós választ adott a párt azzal, hogy Kaas Ivor bárót Nyitra-zsámbokréten egyhangulag megválasztotta. Ezen kerületben circa 1650 választó közül van vagy 40 evangélikus s vagy 150 zsidó vallású választó, a többi mind katolikus. Es ebben a kiválóan katolikus kerületben Kaas Ivor evangélikus vallása nem képezett akadályt az ő megválasztásának. Bezeg Hajdu-Szobaszló református választói Polónyi Gézának nem tudták megbocsátani, hogy katolikus es el is buktatták.

A választásról jelentik még a következőket: Dacára annak, hogy már napokkal a választás előtt mindenki tudta, hogy egyhangú választás lesz, mégis 1270 néppárti választó vonult be január 30-án. Hiába való volt minden kapacitálás, hogy a választók ne fáradjanak Zsámbokrétre; a néppárti választók mind eljöttek, s azt mondták, hogyha részük volt Rakovszky és dr. Major választásakor a küzdelemben, részeseik akarnak lenni Kaas Ivor egyhangú megválasztásának diédőségében is. Egét verő eljenzés hangzott el 9 órakor, amidőn Simonyi választási elnök Kaas Ivort a nyitra-zsámbokréti kerület képviselőjévé kikiáltotta. A nép vállaira emelte a körut fardalmaitól megviselt képviselőt és Zsámbokrét főterén körülhordozta hét zenekar és tenger nép kíséretében. Ezután a választóhelyiség előtt a nagy néptömeg megállapodott, a hol egy emelkedett helyről Kaas Ivor szólott a választókhoz. Ő utánna Trubinyi képviselő, majd Fiebig Alajos gyújtó beszédet intézett a néphez. Fiebig különösen azzal keltett hatást, hogy a választókat emlékeztette azon embertelen választásra, a melyen a kerület 1896-ban Bányfi alatt keresztül ment. „Ki hitte volna — egymond — midőn 7 év előtt 24 óráig sárban, hidegben, éhen, szomjan végig szenvedtük a barbár bánásmódot, hogy jőa idő, a mikor a néppárt a zsámbokréti kerületben egyhangulag fog választani.” Dacára annak, hogy a nem választókkal közel 2000 ember jött össze, sehol semmi rendbontás nem történt. Peldás rendben összejöttek a választók és ugyanazon rendben déli 12 órakor széjjel is mentek. Az értelmiség a választási actus befejezte után tömegesen Zatkovics Károly zsámbokréti plebánus házában jött össze, a kiket ő, miként az előbbi két választásnál, ugy most is ismert magyar vendégszereteteiben reszesített. Fogadja ez uton is mindnyájok köszönetet. Itt még megemlítjük, hogy a választásra a puchó-illavai kerületből is feljöttek többen, a kiknek ezerméit Beregi Andras tolmácsolta megválasztott képviselőnek. Chochois Balint pedig távirattal üdvözölte Kaas Ivort, aki mellett ő annyi lelkesedéssel és odaadással harcolt. Az egyhangú választás nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a választók ezentúl rendületlenül kitartsanak a néppárti zászló mellett.

Álarcos bál Galgócon. Az újabb időben erősen föllendült a galgóciak társas élete és ennek az eredménye az, hogy surú egymásutánban követik egymást a mulatságok. A farsang egyik legszebb mulatsága a február 8-án tartandó álarcos mulatság lesz, a melyre az egész vármegye területéről igen sokan készülnek. A mulatság egészen a nagyvárosi formák szerint lesz rendezve és a közönségnek módjában lesz meggyőződnie arról, hogy a rendezőség a farsangi meglepetések egész légiójával fogja a mulatságot elénkíteni. A jótékony célú estélyt mi is szívesen ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Rossz útra tévedt ifjak. Pánisz Mihály jó módú szecsi gazdának hasonnevű 19 éves fia, egy másik hasonkoru társával, elemelvén édes

apjának körülbelül 1500 korona készpénzét — ugy-látszik — Amerika felé vitorlázott volna, ha atyja kérelmére a hatóságok által tett közö-venyek nem állják el útját, s így csak Buda-pestig zónázhattak s ott el is csipték a jó madarakat. Pánisz Mihály a legjobban örül a megküldött 1000 koronának, melyet fánál talál-tak. Eddig a vásott suhancok haza nem érkeztek.

A privigyei Casinó január 25-én tar-totta évi közgyűlését. Zajosnak ígérkezett, hanem esendes lefolyású volt, mi a tapintatos vezeté-nek és higgadt felszólalásoknak köszönhető. Egy kis duzzogás van ugyan egy volt választmányi tag kibuktatása miatt, de hat lévén ez „alkotmányos jog” bele kell törődni már azért is, mert e jelenség évről évre ismétlődik. Valami különös dolgot nem mivelt a Casinó az elmúlt esztendőben, legalább arra enged következtetni az igazgatói jelentés. Ez nem is csoda, mert annak talaja rég óta nincsen ott. Nagyon hiányoznak olyan tevé-keny tagok, mint a milyenek voltak: dr. Szilvásy, Szaniszló, Modrányi, dr. Jelentsik, Kerekes és mások. — A zárszámadás hiányt mutat fel és ez tette szükségessé, hogy a közgyűlésen a tagsági díj fölemelését indítványozzák, minek az lesz a következménye, hogy néhány tag ki fog lépni. Pedig kár, mert a különbözet nem nagy. Ellen-kezőleg, támogatni kellene a Casinót, mert szük-ségünk van rá. Mint társaskör, igényt tarthat tagjai jóakarátára. Kár, hogy a multban, mikor nagy jövedelmek voltak nem gazdálkodtak jobban. Ma nap szép háza lehetne. A tisztikar így alakult: elnök Lulyak Antal, alelnökök: Somogyi Gyula és Rudnay László, igazgató: Tivadar László, jegyző: Heilár Rezső, pénztárnok: Szathmáry Kálmán, háznagy: Abaffy Adolf, könyvtárnok: Adámik János, ügyész: Szemesko József. Ugyanaznap tartotta közgyűlést a katolikus népkör is. Sajnos, hogy említésre méltót nem tud felmutatni, oly szerény viszonyok közt tengődik. Tagjainak száma kevés, sőt még a papság sem támogatja. Az úri osztály hideg közönytél viseltetik iránta, pedig mennyi jót várhatna tőle a katolicizmus! A jövő ugyan biztat némi reményvel.

Városi ügyek. Ertesülésünk szerint dr. Rudnay Sadornak orsz. képviselővé választása esetén, a Nyitra városi polgármesteri állásra Faschler Ferenc városi tanácsnok lesz helyettesítve, a ki már 16 ik éve kifogástalanul szolgál. S ez a helyettesítés elart a jelenlegi hat évi szolgálati cycius lejártáig, mely idő alatt alkalma lesz úgy a városi képviselő-testületnek, mint a felsőbb hatóságoknak meggyőződnie arról, helyes lesz-e Faschler Ferencet ültetni jövőre választás útján 6 évre a polgármesteri székbe. Ugyanílyen a terv az ügyesi állásra, melyre alighanem *Dombay Hugó* ügyvédet fogja ajánlani a kor-mánypárt, mások ellenben *Riszner Károly* mellett sorakoznak.

A trencsényi dalárda legutóbbi köz-gyűlésén dr. Motkó Geza elnökölt, s üdvözölve a szép számban megjelent vendégeket, partoló-es működő-tagokat, az évi rendes közgyűlést meg-nyitották nyilvanította. Zelenay Sándor az egylet tükára felolvasta az egylet 1900—1902. évi mű-ködéséről szóló jelentést. A terjedelmes jelentés-ből látható, hogy a dalárda minden évben meg-ünnepelte március 15-ikét és ez-üfelül évenként 1-2 nagyobb s a trencsényi közönség által impo-zans módon látogatott hangversenyt s több úri estély rendezett, továbbá a helybeli nőegylet al-tal az „Órökimádás temploma” javára rendezett nagy hangversenyt közreműködött, végül, hogy a nagyepenteki lamentációk minden évben a da-lárda közreműködésével tartattak meg. A szelle-mesen megírt évi jelentés tudomásul vétetett s a buzgó tükárnak egyhangulag jegyzőkönyvi köszö-net szavaztatott. Majd az egylet vagyoni állapo-táról szóló pénztárnoki jelentés olvastatott föl, mely szerint a bevetel 1432 korona és 90 fillert, a kiadás pedig 1045 korona és 95 fillert s így a pénztári maradvány 386 korona és 95 fillert tesz. Simkó Lajos penztáros által felolvasott pénzt-ári jelentés örvendetes tudomásul vétetven, a lelkiismeretes penztárosnak fáradozásáért jegyző-könyvi köszönet szavaztatott. Dr. Motkó Géza elnök, a midőn úgy a maga, mint tisztársai ne-vében köszönetet mondott a dalárda tagjainak az eddigi támogatásért és bizalomért; felkérte a közgyűlést, hogy az egylet tisztviselőinek megvá-lasztása iránt intézkedjen. Krasznayánszky Károly ékes szavakkal méltatta a fáradozatlan buzgal-mú elnök dr. Motkó Gézának az egylet felvirágzása és fejlődése körüli elévülhetetlen érdemeit; mond-ván: „az egylet jövőben is csak is az eddigi el-nök tapintatos vezetése alatt virágozhatik fel, mi-ért is valamennyi dalárda tag nevében felkérte az elnököt, hogy fogadja el újból az elnöki állást.

legyen továbbra is az egyesület vezetője, atyja s viszont 5 társai nevében is megfogadja, hogy jövőben mindannyi működő tagja a dalárdának pontosan fog megjelenni a dalórákon s lelkiismeretesen fogja teljesíteni kötelességét.

Dr. Motkó Géza engedve a közóhajnak s azon reményben, hogy a dalárda működő tagjai pontosabbak lesznek, elfogadja az elnökséget. Az elnök ezen kijelentése szívből jövő s zűnni nem akaró éljenzéssel fogadtatott. Ezután alelnökök: Krasznay Károly, titkárnak: Jelenay Sándor, jegyzőnek: Brix Ödön, könyvtárosnak: Skarnitzl Rezső és karnagynak: Chládek Henrik választottak meg. Választmányi tagok lettek: Málász József, Barényi X. Ferenc, Petrács Károly, Sztrechay Pál, Brocsék Nándor, Lieszkovszky Arthur, Dettlich Béla, Lange Gusztáv, Stur Károly, Titz Sándor és Zamaróczy Ádám. Stur Károly üdvözölte az új tisztikart. Dr. Motkó G. elnök pedig köszönetet mondott a jelenvoltaknak szíves megjelenésükért és a közgyűlést befejeztnek nyilvánította. A közgyűlést követő dalárda vacsorán a helyb. hivatalok fejei, a pártolótagok s az egyesület valamennyi működő tagja vett részt. Több felkösöntő mondatot: Dr. Motkó G. a vendégeket s a dalárda jelen volt 4 legöregebb tagját köszöntötte fel. Málász József, Szalavszky Pál, Stur Károly és Pólyik Imre az elnököt és a dalárda tagjait, Káster Henrik a fiatal öregekre és viszont szelímes tisztelettel ültette poharát. Az „Erzsébet” szálló új vendéglőse magyaros konyhájával és jó italaival nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az egybegyűlték jó s vig kedélyűl csak éjfél után távoztak a jól sikerült estélyről.

Figyelmeztetés. Singer Co. varrógép-részvénytársaság azon célból, hogy a náluk részletfizetésre vásárolt és ki nem fizetett varrógépek elzárólagosítási vagy eladási következményekre figyelmeztessen, az egy ilyen esetben folyó évi január hó 11-én a bécsi büntető bíróságnál kihirdetett ítéletet nyilvánítani kötelezve érzi magát. A bécsi „Morgen Zeitung” 11-ik száma a következő cikket hozta:

Sikkasztás Thaler Ágoston kocsis és Gauch Mária varrónő a Singer Co. varrógép részvénytársaságnál egy varrógépet részletfizetésre vásároltak, mely gépet állítólag szükségéből eladtak. A cég beperelte őket és mind a ketten családi cselekmény elkövetése végett a büntető bíróság által 4 havi börtönrre, illetve 8 napi fogházra lettek elítelvek.

Közgazdaság.

A **Nyitrai Népbank** mint részvénytársaság 1902. évi zárszámadata.

Mérleg számla.

Vagyon.		kor.	fl.
Pénzkészlet		38646	49
Váltók:			
1568 db. tárcaváltó		670503	26
70 db. nyílt hitelű váltó		325786	34
Jelzálog-kölcsönök 870 db. kötvény		975622	34
330 db. kézi zálog		66427	56
Előlegek		2143	26
Értékpapírok		54416	—
Adósok folyó számlán		105856	94
Lejáró		1368	00
Ingatlanok 176/3. sz. székház		55000	—
462/8. „ bérház		3251	54
422/17. „		10000	—
Lapás-Gyarmaton		117274	41
Hátralékos kamatok		11965	21
		2438261	01
Teher.		kor.	fl.
Részvénytőke 1000 db.		200000	—
Tartalékalap		55146	18
Betétek 1142 db. könyvecskére		1866302	70
Visszszámítás 115. db váltó		181001	08
Hitelezők folyó számlán		50706	44
Fel nem vett osztalékok		160	—
Törlesztéses kölcsön a lapás-gyarmati birtokra az Oest. Central-B.-C.-Banknál		41353	21
Átmeneti számla		13158	55
10% betétkamatadó		4339	95
Tiszta nyeresemény		26092	90
		2438261	01

Nyeresemény- és veszteség-számla.

Kiadás.		kor.	fl.
Kamatok:			
Betétek után	kor. 80696-21		
Visszszámítás és folyó számlák után	11005-43		
Törlesztéses kölcsön után	2077-77	93779	41
Adók és illetékek:			
Intézeti adók	kor. 5467-91		
Ingatlanok adója	1778-61		
10% betétkamatadó	8069-68	15316	20

Altalános költségek:		kor.	fl.
Tiszti fizetések, jutalmak, kegydíjak		11195-33	
Ingatlanokrai költségek		3592-06	
Napi biztosok, váltóbírálok és felügyelők illetményei		3108-—	
Irodai szükségletek		1606-15	
Adományok		126-83	19628 37
Leírás a leltárból			133 20
Perköltségek, leírások, kamattérítések			9477 30
Tiszta nyeresemény			26092 90
			164427 38
Bevétel.		kor.	fl.
Nyeresemény-áthozat 1901. évről		2800	—
Kamatok:			
Váltók után	kor. 65718-46		
Jelzálog kölcsönök után	62301-94		
Kézi zálogkölcsönök után	5123-77		
Folyó számlák után	3012-08		
Értékpapírok után	1517-35		
Pénzintézetektől	240-20		
Hátralékos	11965-21	149879	11
Ingatlanok jövedelme		11200	81
Árfolyamkülönbözet		547	46
			164427 38

Paschek Viktor, Kovács József, Rasskó Timót, Gutwill Adolf, pénztárnok, vezér-igazgató, vezértitkár, főkönyvelő.

Jelen forgalmi kimutatást, mérleget és nyer-, veszteségszámlát az alólírott felügyelő-bizottság megvizsgálta és az üzleti könyvekkel összeegyeztetve, azt azokkal minden kitételében megegyezőnek találta.

Gisser Gyula. Belák József. Seeber Vince.

Irodalom.

Acsády története.

VII.

(Más a főpap-kinevezési jog és más az investitúra. Kálmán az investitúrát mondott le. Acsády s jogi oktatásunk alaptevője alkalmunk fejlődéséről és ebből az egyháza ra vont hamis következtetések. Feudalizmus nálunk nem létezik.)

Felix atya, a híres notre-damei szónok Párisban, azt mondta egyszer, hogy ha valaki állítaná, hogy a notre-damei templom két tornyát (melyek, miután sohasem voltak befejezve, esonkán állanak,) ő lopta el, ő bizony meg ez ellen is védekezne, mert ki tudja, nem találkoznék-e ember, a ki még ezt is elhiszi.

Acsádynak állításai az Árpádkori magyar egyházzal nem messze állanak az ilyen toronylopás vadjától, a mi ellen védekezni már csak azért is szükséges, mert a történelemmel sokkal könnyebb ámbítani, mint a csonka toronnyal. — Hányan van ezen a téren olyan tájékozottsága, hogy azonnal felismerje a ferdtést? Folytassuk azért tanulmányunkat.

A mostani füzetében összefoglalólag vázolja a királyság második századának állapotát: hazánk közjogi, társadalmi, gazdasági, valamint kulturális fejlődését. Fejtetése érdekes és tanulságos, különösen a gazdasági részében, mely a közelet ezen fejlődő ágáról, kivált a nagyművű telepítések hatása alatt, világos és részletes képet nyújt.

De bezeg, a hol az egyháza és a püspökökre kerül rá a sor, súlyosabban súlyosabb vádak özönét zúdítja ezekre! Ugy, hogy ha a meglévő kisebb-nagyobb történelmi könyveink után valamivel akarná igazolni Acsády, hogy miért volt szükség erre az ő könyvére, akkor bizonyára azzal igazolhatja, hogy az egyháznak pellengérré állítása céljából írta; mert ilyen és ilyen módon nálunk komoly történetész még nem írt.

Mint Kálmán és Imre alatt, úgy most itt újból szóvá teszi a főpapi kinevezési jogot és a róla való lemondás veszedelmét, melyek szerinte a nemzeti életre háramlottak, nem tudja eléggé sötét színekkel lefesteni.

Az első csapást ezen második században — úgy mond — szent István államszervezetere maga a királyi hatalom mérte, midőn lemondott a főpapok kinevezésének a jogáról. A püspök nem függött többé a királytól, a magyar főpap többé nem királyi szavát fogadta, hanem a legbensőbbben csatlakozott a szentszékhöz, mely általa bármikor hatályosan beavatkozhatott Magyarország belügyeibe. A főpapság kikerülve a lelkiismeretes királyi felügyelet alól, az egyház a roppant meggazdagodással természetesen járó erkölcsi bajoktól sem maradhatott mentes; a megvesztegetés és a simonia a püspökválasztásnál nem tartozott többé a lehetetlenségek közé. Nem egyszer idegen került a magyar főpapi székbe. A főpapi kar, mivel állását nem a koronának (!) köszönte, megszűnt a királyi hatalom olyan támasza lenni, mint volt a XI. században. A főpapok roppant vagyonukra támaszkodva olyan szerepet igyekez-

tek Magyarországon játszani, mint a nyugat-hűbéres országokban, hol rá erőszakolták a királyra akaratukat, szétépték az állam egységét s jószágait világi fejedelemségekké változtatták at. (241—3. l.)

Ez igazán megható; csoda, hogy az ország nem roskadt össze ennyi baj alatt, pedig nem roskadt össze, mert Acsády — ezeket mondva — vagy téved, vagy nagyszerűen ámit, de mindkét esetben nem igazat mond.

Kálmán királyról van t. i. szó, a ki a guastallai zsinaton lemondott valmiről. Miről? A főpapi kinevezési jogról? Szó sincs róla. Főpap-kinevezési joga csak szent Istvánnak, mint pápai követnek volt. Hát akkor miről mondott le? Az investitúráról. No hát ez egészen más! Az investitúra nem főpap-kinevezési jog, hanem az a nyugotról hozzánk becsúszott visszaélés, mely szerint a király a kinevezett új püspököt gyűrű és pástorbot átadása mellett a püspöki javakba bevezette. Ezek a jelvények eredetileg csakis a püspöki állással egybekötött világi jogosítványokat akarták jelezni; de mivel a közvelelemben az a balmeggyőződés támadt, hogy a fejedelem, midőn valakit a püspökségbe beruház (investiál), tulajdonképen magát a lelki hatalmat adományozza: ezért küzdött ezen hűbéri szagú intézmény ellen VII. Gergely és Kálmán követői a király nevében csak erről mondtak le: a püspökök investitúrájáról, melyet elődeink gyakoroltak, lemondunk. Eanyit mondtak a zsinaton és nem mást.

Menjünk tovább. A püspököket azon időben, szent István után, az egyház jog szabványai szerint, miután ez a kegyúrhoz, ha mindjárt király is, nem tartozik, a káptalanok választották. De hogyan? Balics a Magyar Egyháztörténetében, hazai források nyomán, részletes példákkal, illetőleg választási esetekkel igazolva, elmondja ezt. (1890. II. köt. 113. k. 1.)

Hogy valaki magyar püspökké lehessen, szükséges volt a király előleges beleegyezése a választandó személyébe, a káptalan többségének szavazata s végül pápai, illetőleg érseki és királyi megerősítés. A királynak tehát nagy — némelykor erőszakosan is tulságos — része volt az ilyen püspökválasztásban. Kellott-e hát még nagyobb biztosíték a magyar király számára?

De ha így történt a dolog, hát akkor hogyan fejlődhetett volna ki az investitúrától való lemondás miatt az a sok baj, a melyről Acsády, teljesen tájékozatlan lévén a kérdésben, álmódozik? A pápa — úgy mond — a királytól állítólag független püspökök által beavatkozhatott Magyarországra belügyeibe. Püspökök által? Hiszen a királyok magok egyebet sem tettek, mint folyton Rómába futkostak segítségért, oly szoros volt akkor a viszony hazánk és a szent szék között.

Ime ilyen komoly történetíró Acsády! Különböző alaptevője, mely, kezdve szent Istvánon, a király és a magyar kath. egyház egymásközi viszonyára vonatkozó összes fejtegetéseinek végig vonul és a melyből téves következtetéseit vonja, az, hogy ő, mint magán az egyetemen és az ott tanult jogászok közt is divatos: alkotmányjogunk fejlődését német jogi teoriák szerint magyarázza. Pedig a mi alkotmányunknak mind a római, mind a germán, illetőleg a frank jogtól eltérő oly sajátos és önálló fejlődése van, a milyen a középkorban csak az angol-szászoké volt. (L. Günther: Die kath. Autonomie in Ungarn. 1901. 6. l.) Ez a hibás kiindulás, mely a német protestáns jogi elméletekből táplálkozik, vezet arra a további téves felfogásra, mintha szent István nálunk frank-jogi értelemben vett „államegyházat” alapított volna, mely alárendeltje az államnak, úgy hogy abban a fejedelem szinte egyházi fő hatalommal rendelkezett.

Ez a tőlünk idegen, újabb német protestáns jogi elmélet zsong folyton Acsády fejében; innen az az állandó rögeszméje, hogy a főpapi kinevezési jog a király joga, tehát világi jog és hogy szent István alatt affele germán „államegyház” volt, az állammal teljesen összeolvastott valami. Ilyen értelemben mondja a jelen füzetében is: „István alkotása az állam és egyház szoros egységén nyugodott s mihelyt nem többé a király nevezte ki egyháza vezetőit, az egység megszűnt s a két tényező viszonyában új korszak kezdődött. (241. l.) Teljesen germán felfogás!

Nem úgy volt az. Más milyen természetű a mi alkotmányunk kezdete és fejlődése: nálunk — hogy modern szóval éljünk — „az állam” és az egyház egyszerre kezdődtek, párhuzamosan haladtak egymás mellett és önállóan fejlődtek. Az egyház ezen önállóságánál fogva annak a közigazgatása nem a király akaratára, hanem a kánoni intézkedések értelmében történt. A király az egyház kegyura volt, egyéb semmi.

Tehát azokat a német elméleteket, melyek alkalmán jogunkról való közfelfogást teljesen meg-hamisították, végre el kell hagyni s azt a maga természetére és a hazai források szerint kell tanítani, a mint azt Timon egyetemi tanár a leg-újabb Jog- és Alkotmány-történetében teszi.

De má-ban is téved Acsády. Még mást is ken rá az egyházra, a mi különben az Árpádok alatt nálunk ismeretlen volt, de azért abban is lúnos az egyház. Arról beszél, hogy a királyság második századában, a sok mindenféle trón-villongás között, midőn a király is, meg rokona vagy testvére is pazarolta a királyi családi javakat, hogy híveket szerezzen, kifejlődött nálunk a birtok-aristokrácia, mely azután sokféleképp befolyásolta a király hatalmát. Ebben ő — teljesen érthetetlenül — a feudalizmus kifejlődését látja és azt mondja: „A feudális nyugati eszmék be-özönlése a század folyamán nagyobb arányokat öltött. Első sorban a vele feltett egyház nyitott neki utat.” (239. l.) Minek? A feudalizmusnak? A hűbériségnek? No ez az ember vagy nem tudja mi a feudalizmus, vagy csak azért mondja ezt, hogy rosszat mondjon az egyházzal. Szt. István nem vette át a hűbériséget nyugatról; Árpádok alatt hazánk nem ismerte azt, a gazdag urak pedig egymagukban csak úgy nem képviselik a feudalizmust, mint most pl. a bankárok. Hiszen a feudalizmus a társadalom egy különös alakja, osztályozása, mely a hűbérúr és hűbéresei viszonyából fejlődik! Az nálunk nem létezett, és mégis, hogy az egyház telítve volt vele.

Vörösmartyól azt tanítjuk, hogy a mihez legkevesebb tehetsége volt, a drámairáshoz, azzal foglalkozott legszívesebben. Acsády is folyton konyeleskedik az egyház körül s erősen leszólja és — a mint látjuk — ügyeihez, multjához nem ért annyit, mint hajdu a harangöntéshez. Neki — mellőzve a többi tévedéseit — már ebben a században „az ország pimása is állandóan Esztergomban élt” (270. l.), mikor a dolog úgy áll, hogy az esztergomi érseket III. Miklós pápa 1279-ben IV. László király közbenjárására nevezte ki első primásnak. (Péterfy Concilia T. I. p. 96.) Es Acsády történetet ír.

Dr. Dudek János.

CSARNOK.

Adatok az egyházmegye történetéhez.

A luki róm. kath. plebánia Trencsénmegyében.

Közlő: Ch. J. dr.

(Folytatás.)

1673 ki szeptember havában Novoszedlik trencsényi főesperes Némethy Jakabot behelyezte a plebániába. 37 éves volt akkor, s 13 éve már más valahol plebánoskodott. Amit visitációkból róla tudunk, nem nagyon épületes. Tudománya nagyon hiányos volt, szorgalma vajmi kevés, buzgósága semmi. Temploma piskos, s benne a leg-piskosabb a purificatorium. Gyászos világot vett reá, amit a vizitáló főesperes róla följegyzett: „parochum inveni bene tractatum”.¹ Amiben lankadatlan buzgóságot tanúsított, az volt a kiméresi jog gyakorlása, minek következtében nem annyira plebános, mint inkább koresmáros volt, s a nép előtt minden tekintélyét elvesztette. Midőn a főesperes figyelmeztette őt ezen káros körülményre, cinikusan felelte: ha nem fog kimérni, akkor bizony egész éven át nem lesz egy pohár bora sem. Milyen gyümölcsöt hozhatott ilyen, minden egyházi szellemet nélkülöző pap? huszonhét évig működött itt, de 27 lelket nem nyert Krisztus egyházának, s mégis meg kellett őt tőrni oly

exponált helyen, annyira nagy volt a paphány! Különben e kiméresi jogot később Erdődy László püspök szüntette be mint olyant, mely a plebánosnak sokkal nagyobb szellemi kárt okozott, mint amennyi anyagi hasznot. Némethy Lukin fejezte be életét 1700 körül. Utána jött

Magassy Imre 1700—1703-ig. Ugy látszik első plebániája volt, azután még Szlatinán, Dezseren és Zay-Ugrócon működött.

Hudeky János 1703—1711. Első plebániája Driethoma volt, hova 1699-ben jött. Midőn 1706-ban kénytelen volt az erőszaknak engedni, s Lukiról távozni, Petrovicon meghuzta magát, s az ottani hívek lelkiüdvét gondozta, míg 1707-ben visszatérhetett övéhez.

Zigo Péter Pál 1711—1714. Később mint kiszuca-ujhelyi plebános a Jezustársaságba lépett.

Tamassovics (Tamashovics) András 1715—1719-ig. Bellusról jött ide, s Púchóra távozott, hol meg is halt 1721-ben.

Hubácsy János 1719—1732-ig Képzett theologus, született 1691 körül. Betegség miatt kénytelen volt távozni.

Hlinkay Pál 1732—1746-ig. Ez utóbbi év aug. 14-én haza térvén a vasárnapi isteni tiszteletről, szívvelhűdésben kiszervekedett.

Palkovics Daniel 1746—1748-ig, Jeszenicről jött, s itt halt meg.

Lauro István 1748—1758-ig. Sok helyütt plebánoskodott. Megkezdte Terchován (1737—1738), innen Papradnóra ment (1738—1745), majd ismét Terchovára tért vissza (1745—1748), ezután Lukin volt tíz évig (1748—1758). Lukiról Bolesóra elkiváncokozott, hol 1774-ig plebánoskodott, végre Szakacsánba jött, hol 1779-ki év nyarán halt meg.

Frideczky Pál 1759—1775-ig. Ügylátszik trencsényi születésű volt; legalább egy, 1760-ban kiállított okmányban bizonyos ügyben biztosítékul Trencsén városában lévő apai jussát leköti. 1756-ban Ilaván káplánkodott, s innen Szelecre, Szeleceről Lukira, majd Chinoránba plebánosnak került, hol 1786-ban megvált a földi élettől. Már Lukin is sokat betegeskedett; s nehogy hívei emiatt a lelkiekből kárt szenvedjenek, majdnem állandóan segédet tartott maga mellett és pedig a pruzskai sz. ferenczrendi zárdából.

Rédeky János 1775—1780-ig. F.-Koeskőcon kezdte plebánosi pályafutását 1761-ben, majd Podszkalra jutott 1766-ban, innen Lukira, s itt érte utól a halál 1780-ban.

Kubieska József 1780—1783-ig. Sok plebánián működött: Marikován 1775—1780, Lukin 1780—1783, Szulyón 1783—1791, Driethomán 1791—1798, Darázson 1798—1815-ig, ekkor nyugalmomba vonult és mint 80 éves aggastyán halt meg 1825-ben.

Valler Péter 1783—1803-ig. Bellusi káplániáról jött ide. Minden tekintetben kitűnő férfi volt, ugy az egyháziakban, mint a világiakban is. Mint kiváló kertész és pomologus a plebániái kertek rendbe szedésével és kiültetésével a javadalom jövedelmezőségét nagyban emelte. Lukiról Bolesóra ment át, hol idővel kerületi esperes lett, s 1816-ban hirtelen halállal kimúlt.

Mikovszky Mihály 1803—1828-ig. Mint púchói káplán kapta a plebániát, s itt is fejezte be életét 1828. jan. 21-én.

Marscskényi János 1828—1873-ig. Született Missenben Trencsénmegyében 1787. jul. 28-án.

Bölcsészeti tanulmányai befejeztével a kapucinusok rendjébe lépett, s főlenteltetvén Szöllösön, győregyházmegyében adminisztrátor lett, majd tábori lelkész. Mint ilyen több évig Olaszországban szolgált, innen Cattaróba helyezték át, végre három évet egy Contunacionális házban töltött pestis betegekkel. Miután VII. Pius még 1815-ben secularizálta, 1820-ban a nyitrai egyházmegye kötelekébe vétetett fel s Marikován, Terchován és Púchón káplánkodott, mely utóbbi helyről Lukira plebánosnak jött 1828. március 11-én. Élete vége felé (1865-től) adminisztrátort kapott és pedig Malinszky József, majd Frastaczky József, végre Pivarsy Nándor személyében. Beszélt: latinul, magyarul, tótul, németül, horvátul és olaszul. Ő volt az első az egyházmegyében, ki a Roskoványi püspök által behozott tiszteletbeli esperesi címet viselte. Nagy kort ért el 86 esztendő; meghalt 1873 december 21-én.

Halála után, mivel a patronátussal megterhelt birtok izraélita kézbe került, a bemutatási jog gyakorlása miatt hosszadalmas pör keletkezett a püspök és a birtokos között; végre kilenc évi tényleges üresedés után, 1883-ki jan. 18-án a püspök Pivarsy Nándort, aki az egész idő alatt, mint ideiglenes plebános-helyettes vezette a plebániát, kinevezte a javadalomra, s abba be is igtatta.

(Folytatjuk.)

Meghívó.

A Nagytapolcsányi Takarékpénztár-Egylet XXXIV-ik rendes évi közgyűlését

1903. évi február hó 16-án délelőtt 10 órakor Nagytapolcsányban, saját házában lévő igazgatósági tanácssteremben fogja megtartani, melyre a t. részvényeseket ezennel tisztelettel meghívja

Az igazgatóság.

Tárgysorozat:

1. A közgyűlési elnök, jegyzőkönyvvezető, jegyzőkönyvhitelesítő és szavazatszedő bizottság megválasztása.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság 1902. évi üzletről szóló jelentése, zárszámadás és mérleg tárgyalása, valamint a tiszta nyereség felosztása iránti határozathozatal.
3. Az 1902. évi üzletre az igazgatóság és felügyelő-bizottságnak további felelősség aluli felmentése.
4. Igazgatóság megválasztása.
5. Az alapszabály szerint netán benyújtott indítványok tárgyalása és elintézése.

Figyelmeztetés.

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése, valamint az 1902. évi zárszámadás és mérleg a közgyűlést megelőző 8 napon át a takarékpénztár hivatalos helyiségében minden jogosult részvényes által megvizsgálható és egy nyomtatott példányban átvehető.
2. Az alapszabályok 18. §-hoz képest a közgyűlésen szavazati jogát csakis azon részvényes gyakorolhatja, kinek részvénye a közgyűlést megelőző két hónappal előbb a részvénykönyvben nevére bevezetett és a még le nem járt szelvényekkel együtt a közgyűlést megelőzőleg a vezérigazgató által ellenjegyzett pénztárnoki elismervény mellett a pénztárba letételt. Olyan elismervény a közgyűlésre be-lepti és szavazati igazolványul szolgál.
3. Ha 1. évi február 16-ik napjára kitézött közgyűlés nem lenne határozatképes, azon esetben az alapszabály 20. §-hoz képest a közgyűlést megtartására f. évi március hó 2. napjának d. e. 1/2-0 órája újabb hatánapul ezennel kitézik és azon a megjelent részvényesek. — „számra való tekintet nélkül”, — minden ügy felett jogérvényesen határoznak.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a **hirneves és gyógyhatású**

valódi francia „Louis de Salignac és Társa” COGNAC

egyedüli lerakatát Nyitra és Nyitra megye területére

AITNER FERENC ur fűszer és csemege kereskedésének adtam át,

a hol az a legelőnyösebb árban szereshető be.

Viszontelárusítóknak kedvezmény adatik.

8—18.

Kiváló tisztelettel

Louis de Salignac és Társa, Cognac.

Meghívás.

A Nyitrai Takarékpénztár részv.-társulatnak 1903. évi február hó 15-én délelőtt 10 órakor saját háza tanácstermében Nyitrán tartandó

40-ik rendes közgyűlésére,

melyre a t. c. részvényesek az alapszabályok 18. §-ára *) való figyelmeztetéssel meghívottnak.

Napirend:

1. Az 1902. évi üzletről szóló igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentések tárgyalása.
2. Ezen üzleti év megvizsgált végszámadások alapján elkészült mérleg megállapítása és a nyereség felosztása.
3. Az igazgatóság és felügyelő bizottság tagjainak a lefolyt üzleti évre felelősség alóli felmentése.
4. A központi igazgatóságból a forda szerint kilépett és újból megválasztható tagok helyére a választás foganatosítása. (A forda szerint kilépnek: Engel József, Dr. Janits Imre, Pongrácz Kálmán, Dr. Thuróczy Károly és ifj. Tomaszek János urak)
5. A szeredi fióktintézet Igazgatóságánál lemondás folytán megüresedett tagsági állásra egy tagnak két évre szóló megválasztása.

Az igazgatóság és felügyelő bizottsági jelentések valamint a mérleg a közgyűlést megelőző 8 nap alatt az igazgatósági tanácstermében betekintheők.

Kelt Nyitrán, az igazgatóság 1903. évi január hó 22-én tartott üléséből.

Az igazgatóság.

* A közgyűlésen szavazati jogát csak azon részvényes gyakorolhatja, kinek részvénye a közgyűlést megelőző évek utolsó napjáig bezárólag nevére a részvénykönyvbe bevezetett és a még le nem járt szelvényekkel együtt a közgyűlést megelőző nap déli 12 óráig az intézetnél az igazgató által ellenjegyzett pénztárnoki elismervény mellett letétezt. Ezen elismervény belépti és szavazati jegyül szolgál a közgyűlésre.

MEGHIVÁS.

Nyitrai Népbank mint részv.-társaság 1903. évi február hó 1-én d. e. 10 órakor saját 167/I. számú székházában

XXXIV. rendes évi közgyűlést

tart, melyre a t. c. részvényesek tisztelettel meghívottnak.

Napirend:

1. Az igazgatóság évi jelentése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. A számadások megvizsgálása, a mérleg megállapítása és a nyereség felosztása.
4. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság felmentése.
5. Az igazgatóság indítványai.
6. A 31. § értelmében netán benyújtott indítványok tárgyalása.

7. A szavazatszedő és a jegyzőkönyvet hitelesítő-bizottság megválasztása.

8. Öt igazgatósági tag, három rendes felügyelő-bizottsági tag és két felügyelő-bizottsági póttag megválasztása.

Figyelmeztetés. A mérleg és a felügyelő-bizottság jelentése az intézet helyiségében a jogosultak által megtekintheők.

Alapszabályok kivonata.

6. Közgyűlésen való megjelenésre és szavazati joggal csak azon részvényes bír, ki az előző év végével, mint ilyen a részvénykönyvekben beírva volt és ha ezen részvények a megtartandó közgyűlés előtt elismervény mellett az intézetnél letéteményezve lettek.

Ezen elismervények egyuttal belépti jegyül szolgálnak.

29. §. Közgyűlések alkalmával egyaránt minden részvényesnek egy szavazata van egy részvény után a 6. §. értelmében, mindazonáltal 10 szavazatnál többet egy egyleti tag sem összpontosíthat magában, akár saját nevében, akár mint megbízott.

Férjek, szülők nem szükségesnek külön meghatalmazást, gyámok azonban kinevezési okmányukat előmutatni tartoznak.

A szavazási meghatalmazásnak városhatóságilag hitelesítettnek kell lennie.

Társulatok és jogi személyek jogosult előjáróik (képviselőik) által gyakorolják a szavazati jogot.

31. §. Oly tárgyak, melyek a meghívásban nem említettek, vagy oly önálló indítványok, melyek legalább 2 nappal a közgyűlés előtt az igazgató-tanáchoz írásban kellőleg indokolva be nem adtak, a közgyűlésen nem tárgyalhatók.

Kelt Nyitrán, 1903. évi január hó 14-én.

Kováts József,
igazgató

Hogy m. t. vevőim sokszoros kívánságának megfelelhessenek s a helybeli rendőrhatalóságnak a mérték-ellenőrzést lehetővé tegyem ezental minden egyes szénzsákokkal megrakott szekereket

hatóságilag

hitelesített mérleggel

láttam el, s a kíséző személyzet a fogyasztók kívánságára tartozik a szenet a kocsinál megmérni.

Azon esetben, ha egész szekérrakomány szén rendeltek meg, ajánlatos a szén súlyát a saját raktári helyemen (Tóth Vilmos-utca 12.), hol a legfinomabb pormentes porosz-köszén áll készletben, valamely megbízott által ellenőrizni, és a szekeret a lerakó helyig elkísérni. Csupán ez esetben vállalhatok el felelősséget a teljes súlyért.

Nyitra, 1903. január hó.

Tisztelettel

2-4.

Felsner Jónás.

ZECHMEISTER KESZIR

ALAPITOTT 1800 TELEFON 32184

JÓZSEF FŐHERCEGŐ CS ES KIR FENSÉGE MÉZ ES VIÁSZARU GYARA ES MÉHVIÁSZ UDV SZÁLLÍTÓI GYORÓT FÉHÉRTÉSE

Jótállás mellett szállít a főtiszt. plébánia hivataloknak egy évi utólagos fizetési feltétellel, kipróbált minőségben:

Valódi méhviaszgyertya fehér	1 kgr. 5 kor	— fill.
" sárga	1 " 4	40 "
Valódi méhviasz husvétii gyertya (pascal)	1 " 5	20 "
" méhviasz-fáklya négyszegletes, 1 béllal	1 " 5	20 "
Méhviaszgyertya fehér	1 " 4	20 "
Méhviaszfáklya négyszegletes 4 béllal	1 " 4	40 "
Méhviasztekeres fehér vagy sárga	1 " 5	— "
Műviaszgyertya fehér	1 " 2	80 "
Műviasz-tekeres fehér vagy sárga	1 " 3	20 "
Műviaszfáklya négyszegletes, 4 béllal	1 " 3	20 "
Gyújtó-viaszhuzal, nem csepegő	1 " 4	— "
" " " (francia)	1 drb.	20 "
Finom tömjén egyiptomi	1 " 2	40 "
Keresztelő-pamut, igen finom, 25 dekás csomag	1 kgr. 2	60 "
Legfinomabb égő olaj, előpréből	1 " 1	04 "
Füstölő szén, finom praepérált, szagtalan	100 drb. 3	60 "
" " " 1 tekeres	10 " —	40 "
Guillon-lámpa teljes felszereléssel	1 " 8	24 "
Guillon-lámpabél, francia (0. sz. 1. sz. 2. sz. 3. sz.)	3 " —	— "

Stearin csillár-, oltár-gyertyák a legolcsóbb napi árakon.

Bármely fajta viaszgyertya 10 kgr. mennyiségtől kezdve bérmentesen és minden mellék-költség nélkül küldetik a megrendelő lakhelyére.

8-15. **Részletes árjegyzék bérmentve.**

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

Narancs és citrom!

Nagy kávéraktár!

Datolya 1 kg. 1 korona!

Szenzációs olcsó és jó! Nem kell rum-essencia sem likőr-essencia

SARLAY ÁDÁM kereskedőnél Nyitrán

Kapható:

1 liter 70 fokos rum igen jó és csak 2 korona üveg nélkül, 1 1/2 literes brazília rum Gottschlik-féle 2 kor. 50 fillér, valamint legfinomabb likőrök: 1 liter 2 kor. **Theákban** nagy választék: 1 kilogram 12-24 koronáig. Vidékre pontos és szolid kiszolgálás. -- Továbbá friss és olcsó **angolna** (Alfisch): 1 kgr. 3 kor. 20 fill., vidékre hártypapírosba szállítva. **Garda**, Ostse-, Roll- és közönséges háring. -- Különféle sajtok: kaviár, szardina.

1-4.

Szegedi édes paprika!

Nagy kávéraktár!

Speciál-likőrök!

Maroni görcei 1 kg. 48 fill.

Debreceeni fahatit aza-
Ionna és kolbázi!

Eladó uri-ház!

Nyitrától 3/4 órai távolban fekvő köz-
ségben 5 szobáslakó-ház
zárt verandával, mellék-épületekkel
és két kerttel eladó.

Cim a kiadóhivatalban.

Jó és olcsó órák
3 évi írásban kiállított jótállással
küld magánosok részére

Konrad János

óra, arany és ezüst áruk kivitelű háza
Brüx 221. sz. (Csehország)
Jó nickel-remontir-óra 3 ftr 75 kr
Valódi ezüst-rem-óra 5 ftr 25 kr
Valódi ezüst-lánc 1 ftr 20 kr
Nickel ébresztő óra 1 ftr 75 kr
Cégem a császári és kir. sassal
van kitüntetve, több kiállításon arany
és ezüst érmeikkel lón kitüntetve és
ezekre menő elismerő levelekkel
rendelkezik. (41-53)

Képes árjegyzéket bérmentve küldök ingyen.

Hirdetések
a NYITRAMEGYEI SZEMLE
részére jutányos áron felvé-
tetnek a kiadóhivatalban. ♦ ♦

Allein echter Balsam
aus der Schutznacht-Industrie
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Magyarország minden

460 K. Kevesebb nem küldetik szíjjel. Sztéküldés előrefizetés v. előleg beküldése mellett.

Egyedül valódi angol

Thierry A. gyógyszerész **BALZSAMA.**

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és ajánlva. — Az üvegek felszerelése a keresk. törvény mintavédelme alatt áll. — E balzsam belsőleg és külsőleg használható. Ez 1. Utol-érhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek minden kóros állapotában, enyhíti a hurutot, csillapítja a váladékot, véget vett a fájdalmas köhögésnek s kigyógyítja a legre-gibb bajokat. 2. Kötő hatása van a torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a lázakat. 4. Meglepően gyógyítja a gyomor s a bélbetegségeket és szaggatást a testben. 5. Szeliden mozditja elő a hypochondriától, javítja az étvágyat s az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, odvasfogaknál és szájröthadások s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felbőfögést, a száznak s a gyomornak bűzét. 7. Külsőleg csodálatos gyógyhatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, or-bánc, kiütés, varrak, megfagyott s megegetett tagokra, rüh, fekély s bőrduzzadás és repe-dés stb. esetében, megszünteti a fejfájást, zúgást, szaggatást, köszvényt, fülfájdalmat stb. Ügyeljünk mindig pontosan az itt látható zöld apáca védjegyre Hamisitástól legjobban megóv az, ha közvetlenül tőlem, gyárból rendelnek eredeti szab. cartonokban. Ausztria s postaalomására bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 K Bosznia és Hercegovina részére 460 K. Kevesebb nem küldetik szíjjel. Sztéküldés előrefizetés v. előleg beküldése mellett.

Miért szenved ön?

Holott mindenféle és fajta, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást, valamint amputálást

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Czentifolia-kenőcs

használatnál rendkívül jó hatású a sebek gyógyulásánál, valamint a fájdalmak enyhítésénél utolérhetlen. A valódi czentifolium kenőcs alkalmazható a gyermekágyasok rossz természetű mellbajainál, szoptatók mell keményedése, a tej elapadásának, az orbáncnak esetében, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak és csontrepédéseknél, vágás, szúrás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl. üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál, mindenféle dagauat, kinöves, képződmény, ráknál, végre pokolvar, körömféreg, a lábunk körömgülyés, járás közben történt kisebesülése, fagyás és égetés karbunkulus és okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi kisebesülése, torokdaguanat, meggyült vér, fülzúgás stb. stb. esetében. — A szállítás kizárólag az összeg előre küldése mellett eszközöltetik. Két tégely csomagolással, posta-szállítási díjjal együtt 3 K 50 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll. Arra kérek mindenkit, hogy óvakodjék a hatásműkült hamisitások vesésétől s arra ügyeljen, hogy a tégelybe be van-e az apáca védjegyet és cegem: Thierry (Adolf) Limited gyógytára az „Orangyalhoz“ Pregradában, égetve.

Ezen gyógyhatásukban felülmulhatlan két szer nemcsak a romlásnak nincs kitéve, sőt ellenkezőleg, minél régiebb, annál értékesebb és hathatósabb, nem art sem a fagy, sem a forróság, tehát minden évszakban használha-tók. Majdnem minden esetben segítenek és eredménynyel járnak. legalább az orvos érkeztéig, természetesen nem szabad hamisitványokat vagy hasonló feldicsért érték és hatásműkülti úgynevezett pótszereket venni, melyekért a pénz haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipróbált olcsó és megbízható, emellett teljesen ártalmatlan világhírű szereket kell használni, melyeknek minden családban az eshetőségekre készletben kellene lenni. Hol olyant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét magán viseli, rendeljük meg egyszerűen direkte és címezzük:

Thierry (Adolf) Limited „Orangyal-gyógyszertár“ Pregrada

(43-52)

(Rohitsch-Sauerbrunn mellett.)

Közp. raktár Budapesten Török J. — Zágrábban Mittelbach S. — Bécsben Brady L. gyógytárakban.

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti káinitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23-24% kén-
savas káli tartalommal,

Stassfurti káitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 74-76% kén-
savas káli tartalommal,

Kovasavas kálit

(dohánytrágyázásra), továbbá

mindennemű egyéb műtrágyaféléket, azonkívül

R é z g á l i c o t (98-99%)

elismert kitűnő minőségben legolcsóbban szállít a

„HUNGÁRIA“ műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.